

Evaluatie van de kandidaatstelling, campagne en installatie van de wijkraden

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente
Rotterdam

Wie zijn wij?

Onderzoek en Business Intelligence
is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam.

De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

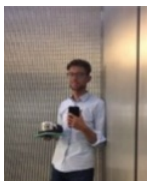
Auteurs

Susan Brand

Martijn Epskamp

Willem Gordijn

Laura Hoekstra

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 26 oktober 2022
Projectnummer: 8276
Vragen: onderzoek@rotterdam.nl
Meer informatie: onderzoek010.nl
Afbeeldingen: Iris van den Broek

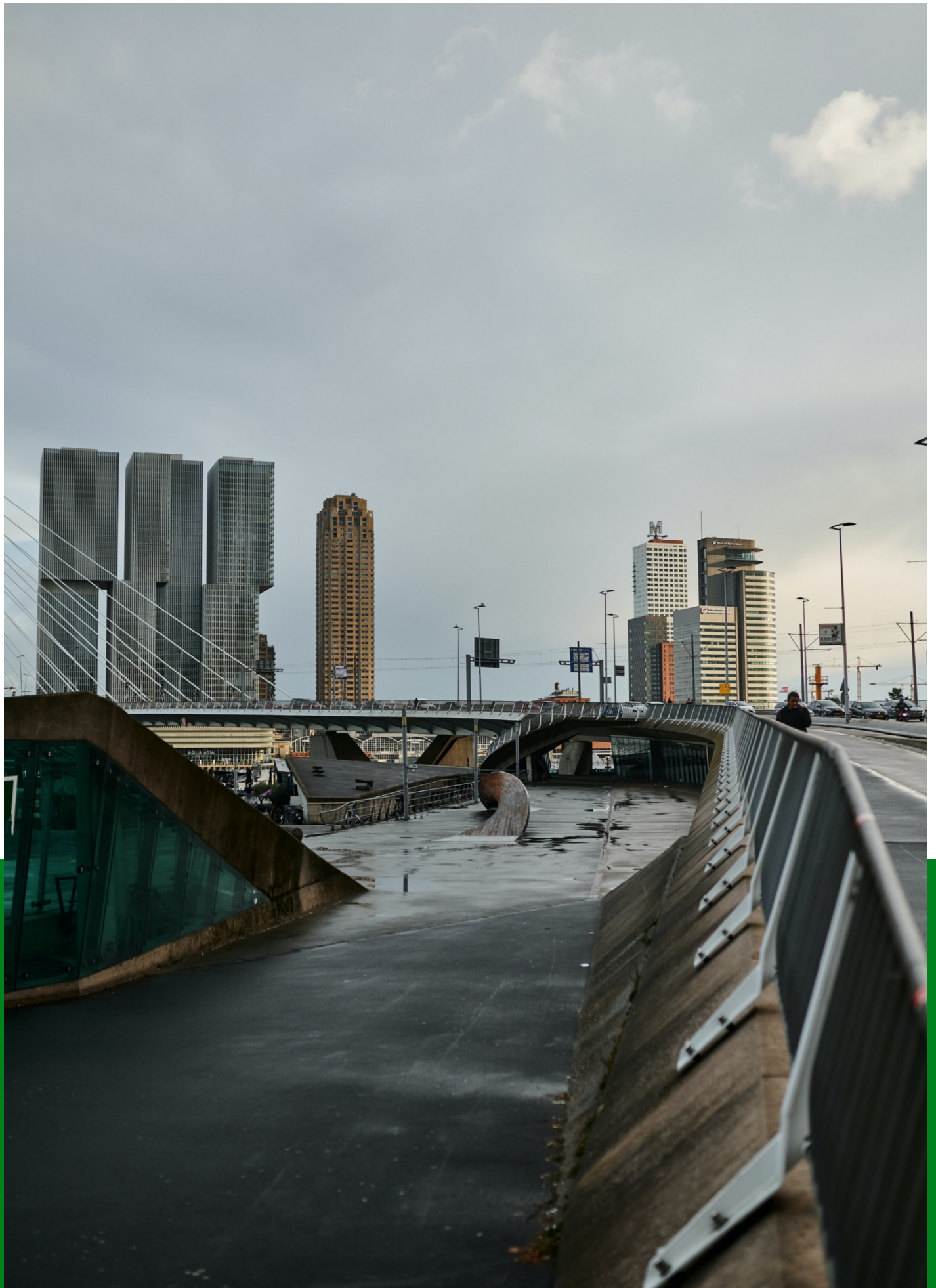

**Gemeente
Rotterdam**

Inhoud.

1	Het onderzoek	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel- en vraagstellingen	5
1.3	Onderzoeksmethoden	5
1.4	Response en non response	6
1.4.1	Beschrijving van de onderzoeksgroep van (kandidaat)wijkraadsleden	6
1.5	Leeswijzer	6
2	De voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen	8
2.1	Tijdlijn	8
2.2	De ervaringen van de leden van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed met de voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen?	9
2.3	De ervaringen van de (kandidaat)wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed met de voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen?	12
3	Kandidaatstelling/registratie kandidaten	17
3.1	Tijdlijn	17
3.2	De ervaringen van de leden van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed bij de kandidaatstelling en registratie?	18
3.3	De ervaringen van de kandidaat-wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed bij de kandidaatstelling en registratie?	18
4	Persoonlijke campagne van de kandidaat-wijkraadsleden-januari 2022	20
4.1	Tijdlijn	20
4.2	De ervaringen van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed tijdens de persoonlijke campagne?	20
4.3	De ervaringen van de kandidaat-wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed tijdens de persoonlijke campagne?	21
5	Benoeming wijkraadsleden en installatie wijkraden op 20 april 2022	25
5.1	Tijdlijn	25
5.2	De ervaringen van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed bij de installatie van de wijkraden?	25
5.3	De ervaringen van de wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed bij de installatie van de wijkraden?	26
6	Conclusies en verbeterpunten	29
6.1	Conclusies	29

6.2	Verbeterpunten	31
6.2.1	Algemeen/organisatorisch	31
6.2.2	Heroverweging regelgeving	31

1 Het onderzoek

1.1 Aanleiding

Met het Programma Wijk aan Zet is gekozen voor een nieuw bestuursmodel in Rotterdam, dichterbij de wijken. Het streven is een nieuwe wijkdemocratie te vormen, waarin Rotterdammers meer zeggenschap krijgen over wat belangrijk is voor hun eigen wijk. Zij worden daarbij ondersteund door gekozen wijkvertegenwoordigers die plaatsnemen in de wijkraad en door de ambtelijke wijkorganisatie.

In maart 2022 zijn, tegelijkertijd met de gemeenteraadsverkiezingen, de wijkraadsleden gekozen. Op 20 april jl. zijn de wijkraadsleden officieel bevestigd. De 39 Rotterdamse wijkraden zijn hiermee een feit.

Tijdens de commissie Veiligheid en Bestuur van 10 februari 2022 is aan de gemeenteraad de toezegging gedaan het proces van de verkiezingen van de wijkraden te evalueren (22bb1762). De specifieke toezegging luidt: “De wethouder zorgt ervoor dat het proces van kandidaatstelling, de campagne en de installatie geëvalueerd worden.”

Voor het afdoen van de toezegging dient er een evaluatie te worden uitgevoerd. Het gehele traject, van de kandidaatstelling en de campagne voor de verkiezing, tot en met de installatie van de wijkraden, inclusief organisatorische randvoorwaarden, is onderwerp van deze evaluatie.

1.2 Doel- en vraagstellingen

Het doel van dit onderzoek is het verzamelen van kennis over het verloop van het proces voor verkiezing van wijkraden: van kandidaatstelling, campagne tot en met installatie van de wijkraadsleden, inclusief randvoorwaarden en organisatorische aspecten. De evaluatie biedt inzicht in wat er goed en minder goed is gegaan, hoe betrokkenen het proces hebben ervaren en welke verbeteringen er mogelijk zijn. Met deze kennis kan het

proces van de verkiezing van wijkraden in de toekomst soepeler verlopen.

De hoofdvragen van dit onderzoek luiden:

Hoe is het proces van kandidaatstelling, campagnevoering en installatie van de wijkraden verlopen? Hoe hebben de leden van de projectorganisatie dit ervaren? Is de organisatie volgens plan verlopen? Is bij de planning met eventualiteiten/mogelijke risico's rekening gehouden? En welke lessen voor de toekomst van de verkiezing wijkraden kan de projectorganisatie hieruit leren?

En:

Welke ervaringen hebben (beoogde) wijkraadsleden met het proces van kandidaatstelling, campagnevoering en installatie? Wat ging er volgens hen goed en minder goed? Welke verbeteringen zien zij voor de toekomst?

1.3 Onderzoeksmethoden

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden is kwalitatief onderzoek gedaan, te weten deskresearch en interviews. De deskresearch betreft bestudering van de voor de wijkraadsverkiezingen relevante documenten, zoals moties, projectplannen en vergaderverslagen van het projectteam. Bestudering van deze documenten biedt een beeld van het kader, zowel organisatorisch als juridisch, waarbinnen de verkiezing van de wijkraden heeft plaatsgevonden.

Om antwoord te geven op de vraag naar de ervaringen van betrokkenen met de verkiezing van de wijkraden zijn 34 interviews afgenomen. Om een beeld te krijgen van de voorbereiding van de verschillende onderdelen van de wijkraadsverkiezingen (campagne, kandidaatstelling en installatie) zijn in de eerste plaats elf leden van de ambtelijke projectorganisatie geïnterviewd. Zij hadden verschillende verantwoordelijkheden in het proces, van coördinatie tot organisatie van de

publiekscampagne en het opstellen van de Verordening op de Wijkraden.

Daarnaast zijn er achttien interviews afgenomen bij gekozen wijkraadsleden. Om zo divers mogelijke ervaringen in kaart te kunnen brengen, is uit het bestand van geïnstalleerde wijkraadsleden een steekproef getrokken. Relevante selectiecriteria waren leeftijd, gebonden/niet gebonden aan een politieke partij, wel/niet gelieerd aan een organisatie, lid van een wijkraad aan de noord- of zuidkant van de stad of in een kleine kern, wel/niet eerder lid geweest van een gebiedscommissie.

Tenslotte zijn er ook vijf kandidaat-wijkraadsleden die niet zijn gekozen geïnterviewd. Het gaat hier om twee kandidaat-wijkraadsleden die zelf hebben aangegeven hun ervaringen te willen delen. De andere drie respondenten zijn aselekt geselecteerd uit het bestand van niet gekozen kandidaat-wijkraadsleden.

De meeste interviews met de (kandidaat) wijkraadsleden zijn face-to-face afgenomen (negen-tien keer), drie interviews zijn via MS Teams afgenomen en één interview telefonisch. Van alle interviews is, met toestemming van de respondenten, een geluidsopname gemaakt. Deze opnamen zijn getranscribeerd door een bureau. Vervolgens zijn de transcripten geanalyseerd: de achtereenvolgende stappen in het proces van de (voorbereiding) van de verkiezingen zijn aan de hand van een tijdlijn in kaart gebracht. Daarna zijn de ervaringen van de leden van de projectorganisatie en de (kandidaat)wijkraadsleden beschreven.

1.4 Response en non response

Alle leden van de projectorganisatie die zijn uitgenodigd voor een interview hebben hiermee ingestemd (100% response). Ook onder de (kandidaat)wijkraadsleden was er een hoge response: van de 32 benaderde (kandidaat)wijkraadsleden hebben er 23 deelgenomen aan een interview (72%).

1.4.1 Beschrijving van de onderzoeksgroep van (kandidaat)wijkraadsleden

De 23 geïnterviewde (kandidaat)wijkraadsleden zijn goed verdeeld naar geslacht en naar gebied (Noord, Zuid en de kleine kernen zijn vertegenwoordigd). Iets minder dan de helft van de respondenten is lid van een politieke partij en eveneens iets minder dan de helft was eerder actief in een gebiedscommissie, wijkcomité of wijkraad. De meeste respondenten zijn naast hun werk voor de wijkraad actief in de samenleving: zij hebben een bestuursfunctie bijvoorbeeld bij een culturele instelling of sportvereniging, doen vrijwilligerswerk, soms via de kerk, of zitten in een medezeggenschapsraad. Sommige respondenten hebben ook betaald werk.

Opvallend is de relatief hoge gemiddelde leeftijd van de respondenten: zes respondenten zijn jonger dan 20 jaar, vijf respondenten zijn tussen de 20 en 59 jaar en twaalf respondenten zijn 60 jaar of ouder. De jongste respondent is 16 en de oudste 79 jaar. Om zeker te zijn van deelname aan het onderzoek door respondenten jonger dan 20 jaar, is een aantal jongeren specifiek geselecteerd.

1.5 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt het traject (van de voorbereiding) van de wijkraadsverkiezingen in hoofdzakelijk chronologische volgorde besproken. Achtereenvolgens komen vier deelprocessen aan de orde: de voorbereidende publiekscampagne voor de wijkraadsverkiezingen (hoofdstuk 2), de kandidaatstelling/registratie van kandidaat-wijkraadsleden (hoofdstuk 3), de persoonlijke campagne van de kandidaat-wijkraadsleden (hoofdstuk 4) en de installatie van de wijkraden (hoofdstuk 5).

In ieder afzonderlijk hoofdstuk wordt eerst het betreffende deelproces aan de hand van een tijdlijn feitelijk in kaart gebracht, met aandacht voor juridische en organisatorische aspecten. Dit gebeurt op basis van bestudeerde documenten (Verordening, projectplannen) en de interviews met leden van de projectorganisatie. Vervolgens worden de ervaringen van de respondenten met de achtereenvolgende stappen in het deelproces beschreven, eerst die van de leden van de projectorganisatie, daarna die van de wijkraadsleden. De conclusies van het onderzoek en de daaruit volgende verbeterpunten voor het proces van de verkiezing van wijkraden volgen in hoofdstuk 6.

2 De voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen

Dit hoofdstuk gaat over het proces rond de gemeentelijke publiekscampagne van eind 2021. Deze campagne had als doel Rotterdammers te informeren over het nieuwe bestuursmodel en de wijze waarop zij zich verkiesbaar kunnen stellen, en hen te motiveren om dit te doen.

2.1 Tijdlijn

17 Juni 2021 Akkoord voor de kaders van het bestuursmodel Wijk aan Zet in de gemeenteraad

Met Wijk aan Zet is gekozen voor een nieuwe wijkdemocratie waarin Rotterdammers meer zeggenschap hebben over wat belangrijk is voor hun eigen wijk. Zij worden daarin vertegenwoordigd door een wijkraad die samenwerkt met een sterke ambtelijke wijkorganisatie.

September 2021 Vaststellen van het Implementatieplan Wijk aan Zet door de gemeenteraad

Alle facetten van het nieuwe bestuursmodel moeten in korte tijd uitgewerkt worden om in maart 2022 klaar te zijn. Organisatorisch krijgt Wijk aan Zet vorm als project, bestaande uit vijftien deelprojecten. Ieder deelproject heeft een projectleider, per deelproject worden werkgroepen gevormd, met vertegenwoordiging van collega's uit alle clusters. Over de samenhang tussen de deelprojecten vindt wekelijks afstemming plaats. De voortgang van Wijk aan Zet wordt maandelijks gemonitord.

September 2021 Opstellen van een projectplan 'Kandidaatstelling en campagne verkiezingen'

De werkgroep Communicatie verzorgt de communicatie over Wijk aan Zet, zowel in de eigen organisatie als daarbuiten. In samenwerking met het deelproject 'Kandidaatstelling en campagne verkiezingen' ontwikkelen zij de publiekscampagne

voor de wijkraadsverkiezingen. Het doel van de publiekscampagne is om Rotterdammers te informeren over het nieuwe bestuursmodel (Wat houdt het nieuwe bestel van wijkraden in?), de manier waarop zij zich verkiesbaar kunnen stellen en hen te motiveren om dit ook te doen.

Het beoogde resultaat van de campagne is dat er een divers en inclusief gezelschap van bewoners is geactiveerd om mee te doen aan de wijkraadsverkiezingen in de 39 wijken en dat er voldoende kandidaten per wijk zijn. Uitgangspunt is dat er in iedere wijk iets te kiezen moet zijn.

2 November 2021 Vaststellen van de Verordening op de Wijkraden 2022 door de gemeenteraad

In de verordening is de regelgeving voor de invoering van het nieuwe bestuursmodel juridisch verankerd. Zo worden onder meer de legitimatie van de wijkraden, de taken en rollen, de rechten en plichten en de integriteitsregels van wijkraadsleden beschreven. Daarnaast worden de grenzen van de wijkraden vastgelegd.

2 November 2021 Vaststellen van het Kiesreglement wijkraden 2022 door de gemeenteraad

Het Kiesreglement wijkraden wordt geschreven door de gemeente zelf. In het Kiesreglement wordt vastgelegd hoe de verkiezing, benoeming en het ontslag van de wijkraadsleden werken.

November 2021 Stadsbrede campagne 'Kandidaatstelling en campagne verkiezingen'

In november 2021 start een stadsbrede campagne om Rotterdammers voor te lichten over het nieuwe bestuursmodel en om hen uit te nodigen zich verkiesbaar te stellen. Diverse middelen worden ingezet: een webpagina (Rotterdam.nl/wijkraden), social posts via gemeentelijke kanalen

zoals LinkedIn, Twitter, Facebook en Instagram, inclusief uitlegvideo's en onlinebijeenkomsten, radiocommercials via RTV Rijnmond en FunX, borden en digitale schermen in de stad, berichten op social media van de bestaande gebiedscommissies en artikelen in de Stadskrant. Bijzondere aandacht is er voor jongeren vanaf 16 jaar, de burgemeester richt zich tot hen in een filmpje en zij ontvangen een brief met de uitnodiging om zich verkiesbaar te stellen voor de wijkraad.

Collega's die in de wijken werken benaderen hun netwerk en informeren de bewoners over de wijkraadsverkiezingen op 16 maart 2022 en de mogelijkheid om zich hiervoor verkiesbaar te stellen. Vanwege corona kunnen er geen fysieke bijeenkomsten plaatsvinden en promotieteams kunnen niet de wijken in. De projectorganisatie speelt daarop in met livestreams, online bijeenkomsten via MS Teams, Instagram en Facebook.

Brief naar leden van de bestaande gebiedscommissies over het nieuwe bestuursmodel en de veranderingen, inclusief de financiële aspecten

Er wordt een brief gestuurd om leden van de bestaande gebiedscommissies te informeren over de invoering van het nieuwe bestuursmodel. Bovendien worden er twee digitale bijeenkomsten over Wijk aan Zet om hen nader te informeren. De beoogde strategie van de campagne is om ook de leden van de bestaande gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités te betrekken bij de werking van kandidaat-wijkraadsleden in hun gebied.

15 December 2021 Mijn Rotterdam gaat live

Mijn Rotterdam is een digitaal participatieplatform. Via dit digitale platform kunnen bewoners informatie over hun wijk krijgen, in de toekomst stemmen over bewonersinitiatieven en meepraten over de wijkopgave. In de verkiezingstijd kunnen kandidaat-wijkraadsleden zich met een foto en tekst presenteren aan de kiezers (vanaf 9 februari 2022).

Opening mailbox wijkaanzet@rotterdam.nl

Voor de benoeming van wijkraadsleden na de verkiezingen is er behoefte aan een mailadres waar naar kandidaten hun formulieren en officiële documenten kunnen versturen. Verder wil het team 'Kandidaatstelling en campagne verkiezingen' graag dat potentiële kandidaten hun belangstelling alvast kenbaar kunnen maken. Zo kan er per wijk vinger aan de pols worden gehouden wat betreft het aantal kandidaten en of er extra campagne inzet nodig is. Daarom wordt mailbox wijkaanzet@rotterdam.nl geopend.

16 December 2021 motie 'Wijkraden voor iedereen' (VVD, D66, CDA, Leefbaar Rotterdam)

Gemeenteraadsleden ontvangen signalen dat ambtenaren actief mensen in hun eigen netwerk aansporen om zich kandidaat te stellen. Daarop wordt een motie ingediend en aangenomen. De gemeenteraad roept het college op:

"er op toe te zien dat elke wijkbewoner wordt geïnformeerd over het bestaan van wijkraden en een zo'n generiek mogelijk informatieaanbod krijgt; er voorts op toe te zien dat er geen specifiek op de persoon gerichte oproepen (aselecte benadering) tot kandidaatstelling vanuit het ambtelijk apparaat uitgaan en daarnaast ook niet te faciliteren in het organiseren van bijvoorbeeld ondersteuningsverklaringen."

2.2 De ervaringen van de leden van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed met de voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen?

In deze paragraaf worden de ervaringen van de leden van de projectorganisatie met (de voorbereiding van) de campagne voor de wijkraadsverkiezingen besproken.

Timing van de campagne

De leden van de projectorganisatie hadden liever gezien dat de publiekscampagne eerder van start was gegaan. De start van de campagne moest echter wachten op het vaststellen van de Verordening door de gemeenteraad:

“Er moesten flyers gemaakt worden over wat doet dan een wijkraad. Want je wil mensen ook goed informeren wat dan de bedoeling is. De Verordening was nog niet eens helemaal door de raad heen, dus daar was het wachten op voordat je definitief kan zeggen, maar dit is precies uw raad, wat we met de wijkraad gaan doen, want dat staat in de Verordening. En als de Verordening nog niet is vastgesteld, kan je nog niet gaan communiceren. Dus daar zat wel een soort van tijdsparre in dat je niet eerder dan het vaststellen van een Verordening kon gaan communiceren.” (Respondent 1, projectorganisatie)

Samenwerking

De leden van de projectorganisatie zijn te spreken over de kwaliteit van de samenwerking tussen het stedelijke team Communicatie en het deelproject ‘Campagne kandidaatstelling wijkraden’ en de inzet in de wijken:

“Ze hadden als opdracht ‘Campagne kandidaatstelling wijkraden’ en dat waren een aantal collega’s uit de gebieden, wijkmanagers volgens mij. Maar dat is best een beetje gek want de campagne draai je vaak vanuit communicatie, is vaak een communicatieopdracht. We waren een beetje zoekende ook aan het begin met elkaar van, wat is nou jullie opdracht en waar staan wij vooraan de lat? Dus daar hebben we wel met elkaar naar gezocht en toen merkten we al heel snel van, we versterken elkaar eigenlijk alleen maar.” (Respondent 10, projectorganisatie)

En:

“We hadden ook een lijst gemaakt van alle collega’s die in de wijk werken. Want vaak denkt men altijd alleen aan de mensen van Stadsbeheer. Maar we hadden een lijst en dan zag je dat er dus ongeveer 35 tot 40 functies daadwerkelijk echt in een wijk actief zijn. Dus we dachten van, los van die wijknetwerkers en die wijkmanager, moeten we ook de krachten van die anderen gebruiken en dat hebben we dus ook gedaan.” (Respondent 8, projectorganisatie)

Wijze van campagne voeren

Naar aanleiding van de motie ‘Wijkraden voor iedereen’, waarin staat dat ambtenaren geen ‘op de persoon gerichte oproepen’ mogen doen en niet mogen ‘faciliteren in het organiseren van ondersteuningsverklaringen’ zegt een lid van de projectorganisatie:

“Lastig, want ik vind wel dat de raad an sich een punt heeft. Dat is altijd al waarom wij ook bijvoorbeeld niet echt aan opkomstbevordering doen als gemeente Rotterdam. Wij maken mensen er alleen maar op attent dat er verkiezingen zijn. We zijn niet mensen actief aan het aanspreken om te gaan stemmen. Omdat, je moet als gemeentelijke organisatie, als overheid heb je gewoon het algemeen belang te dienen en dien je neutraal te zijn.” (Respondent 3, projectorganisatie)

Andere leden van de projectorganisatie geven juist aan dat persoonlijk contact het verschil kan maken bij werving van kandidaten:

“Je kan de hele stad wel vol hangen met, word wijkraadslid! Maar is dat wat maakt dat je naar een website gaat en dat je iets gaat beginnen? Of is het een warm gesprek van mond-tot-mondreclame wat maakt dat je denkt, dit is echt supercool, ik ga hier instappen en ik snap wat er van me gevraagd wordt.” (Respondent 6, projectorganisatie)

En:

“En ik denk ook dat dat echt essentieel is, zeker voor dit soort dingen, om bewoners betrokken te krijgen. Van tevoren denken we dan, als we een goede website hebben met een Q&A, dan komen we al een heel eind. Maar mensen hebben toch behoefte aan persoonlijk contact en gaan dus mailen en bellen en weet ik wat allemaal.” (Respondent 11, projectorganisatie)

De leden van de projectorganisatie zijn over het algemeen tevreden over de organisatie van online-bijeenkomsten wanneer fysieke bijeenkomsten door corona niet konden doorgaan:

"We merkten dus dat de livestreams, dat werkte dus echt ontzettend goed. Daar bereikten we heel veel mensen mee en daar kon je ook heel snel schakelen met vragen en antwoorden. Dat hebben we ook redelijk last-minute opgetuigd, omdat we vanwege corona natuurlijk de wijken niet in konden, terwijl dat juist in november, december heel erg nodig was, want tot december liep de mogelijkheid om je aan te melden." (Respondent 11, projectorganisatie)

Als onderdeel van de publiekscampagne was het de bedoeling dat leden van de bestaande gebiedscommissies zouden optreden als ambassadeurs van het nieuwe stelsel.

Volgens een lid van de projectorganisatie kwam dit niet goed uit de verf:

"Omdat je te maken hebt met een toen nog doorwerkende lobbygroep van mensen die het niet eens waren met de richting van het stelsel, waar we naartoe gingen. Dat heeft geleid tot schuring, zeker onder oud-vertegenwoordigers. Jammer genoeg leidt dat ook tot een negatieve tendens in een wijk, waarbij mensen misschien wel minder geïnteresseerd zijn om zich kandidaat te stellen. Want ze denken, als dit het is waar ik instap, dan weet ik niet of dat ik dat leuk vind." (Respondent 4, projectorganisatie)

Werkdruk

Het is voor leden van de projectorganisatie niet altijd eenvoudig om zich te focussen op hun project-taken omdat zij deze taken naast hun reguliere werk uitvoeren. Zij ervaren een hoge werkdruk:

"Dit is de kern van onze democratie en dan trekken we allemaal mensen aan en die moeten het er maar bij gaan doen!" (Respondent 10, projectorganisatie)

En:

"We weten dat dit een proces is wat belangrijk is, daarom komt die energie ook vrij en die handjes uiteindelijk ook vrij op het moment zelf. Maar waarom dan dat getouwtrek van tevoren? Waarom niet een deel van het belang daarvan benutten door het van tevoren net wat beter te regelen? Dat scheelt toch een heleboel, dus het is toch zonde." (Respondent 7, projectorganisatie)

De beperkte ambtelijke capaciteit blijkt bijvoorbeeld uit de bemensing van de mailbox

wijkaanzet@rotterdam.nl. Omdat er een enorme informatiebehoefte is, wordt deze mailbox gelanceerd. Al snel stellen zowel collega's als potentiële kandidaten allerlei vragen via de mailbox. De projectorganisatie heeft echter maar één medewerker beschikbaar om alle binnenkomende vragen te beantwoorden:

"We hadden bijvoorbeeld ook een mailbox, de Wijk aan Zet mailbox. Dat was iets wat we in het begin in het leven hebben geroepen, maar ten tijde van die kandidaatstelling stroomde die mailbox over en hadden we eigenlijk helemaal niet goed bedacht wie die mailbox dan moest gaan beheren." (Respondent 2, projectorganisatie)

Volgens een lid van de projectorganisatie is de planning op basis van de opgedane ervaring voor verbetering vatbaar:

"Planning, ik denk dat we daar nog met het proces zoals we nu hebben gelopen, dat we een strakkere planning zouden kunnen doen en eerder zaken voorbereiden, afstemmen, doorgedacht hebben, risico's in beeld gebracht. Ik denk dat die planning beter zou kunnen voor de volgende keer." (Respondent 1, projectorganisatie)

Het resultaat van de campagne

Over het algemeen zijn de leden van de projectorganisatie tevreden met het resultaat van de campagne, het aantal Rotterdammers dat zich verkiesbaar heeft gesteld:

"Ja, we hebben behaald wat we wilden haalden. Achthonderd kandidaten en in eigenlijk elke wijk is er iets te kiezen geweest. Dat is het doel. We hebben niet hoeven loten, terwijl dat wel een optie was. En op zich had dat misschien ook wel interessant geweest voor het bestuursmodel, maar dat hebben we dus niet hoeven doen. Dus we hebben behaald wat we wilden behalen, met een enorme tijdsdruk. Maar ik kijk er wel met tevredenheid en eigenlijk ook trots op terug." (Respondent 1, projectorganisatie)

En:

“Dus dat daar uiteindelijk 620 kandidaten op de teller stond, dat vond ik wel een succes. Dat is wel waar we het voor deden. En het is niet dat we vooraf dat we het mee hebben gekregen, het moeten er minimaal duizend zijn, dan zijn we tevreden. Het belangrijkste was, we willen graag een diverse club aan kandidaten, jong, oud, wit, bruin, noem maar op. En dat is volgens mij gelukt.” (Respondent 10, projectorganisatie)

Hoewel er voldoende kandidaten zijn, merkt een lid van de projectorganisatie op dat dit zich niet automatisch vertaalt naar divers samengestelde wijkraden:

“De leeftijd hier, die zit wel- ik kan niet iedereen goed inschatten hoor-maar ik denk veertig plus naar boven wel. Dat is hier, bij sommige wijkraden zit het iets lager. Maar het kan beter, ik zou daar nu nog geen voldoende voor geven. Ik zou wel voldoende geven aan de wil om dat te hebben gedaan.” (Respondent 8, projectorganisatie)

Leden van de projectorganisatie zijn er niet zonder meer van overtuigd dat de campagneboodschap-wat is een wijkraad? -goed is overgekomen bij de Rotterdammers:

“En wat gewoon heel lastig blijft, maar dat is meer dit model, om nou echt goed uit te kunnen leggen, wat is nou je boodschap? En waarvoor stel je je nou kandidaat? Dat blijft gewoon, ik heb daar van begin af aan op zitten rammen. We moeten eigenlijk één of twee A4 hebben. Wat is nou ons verhaal? Wat gaat nou die wijkraad echt doen?” (Respondent 3, projectorganisatie)

En:

“Ook als je kijkt naar de bewonersinitiatieven, wat zijn nou precies de regels? Gewoon dat dat duidelijk en verpakt, dat je dat verhaal neerzet. Dus nogmaals, het is niet per se dat we, we gebruiken ook weleens moeilijke woorden, maar meer dat je het op een duidelijke manier overbrengt van, dit is wat het is. Ik denk dat het soms ook best wel lastig was om uit te leggen wat het inhield om wijkraadslid te zijn, wat ga je precies doen? Ik heb daar nog steeds geen heel hard antwoord op.” (Respondent 5, projectorganisatie)

2.3 De ervaringen van de (kandidaat)wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed met de voorbereidende campagne voor de wijkraadsverkiezingen?

Kritiek op het bestuursmodel

Terwijl dit onderzoek gaat over de evaluatie van de wijkraadsverkiezingen gebruikten de meeste (kandidaat)wijkraadsleden het interview om hun kritiek op het nieuwe bestuursmodel te uiten. Veel respondenten, vooral degenen die al langer actief zijn in een gebiedscommissie, wijkcomité of wijkraad, zijn kritisch over de beperkte invloed die de wijkraden hebben. Ze kunnen weliswaar ongevraagd advies geven, maar dit biedt geen enkele garantie dat er naar hun adviezen geluisterd wordt. De wijkraad heeft immers geen formele macht:

“Mensen hebben toch een bepaalde verwachting van jou als wijkraadslid. En die denken dat jij dat dan even gauw kan regelen terwijl dat niet zo is. En dan raken de mensen die dat denken, die raken dan gefrustreerd. Want die denken ja, daar heb je ook niks aan, aan die gozer van de wijkraad. Ze doen niks voor je. Terwijl we er niet over gaan bij wijze van spreken. We gaan over heel erg weinig eigenlijk.” (Respondent 9, wijkraadslid, 65 jaar)

De wijkraadsleden vinden de beslissing over bewonersinitiatieven van cruciaal belang in het contact met organisaties en wijkbewoners en zijn ontevreden over het feit dat zij hierover geen zeggenschap meer hebben:

“Bewonersinitiatieven is één onderdeel, een belangrijk onderdeel, waarbij je mensen bij het welzijn van de buurt en bij de politiek betreft. Volgens mij is dat wat de Wijk aan Zet wil, mensen dichterbij de politiek brengen. Nou, de uitwerking daarvan als onderdeel van de Wijk aan Zet is zodanig dramatisch dat mensen nu nog harder weglopen van de politiek.” (Respondent 11, wijkraadslid, 55 jaar)

En:

"Er is ook geen verbinding met de wijk. Wij vragen als wijkraad nou, de bewonersinitiatieven. Nou, dat gaat dan nu ambtelijk dan wel via mijnRotterdam.nl. Ja, dat is niet een manier om snel met burgers in contact te komen." (Respondent 10, wijkraadslid, 65 jaar)

En:

"En hier in het gebied ging dat juist behoorlijk goed (beslissing over bewonersinitiatieven, door de gebiedscommissie LH). En dat, ik denk dat dat helemaal verloren gaat. En dat vind ik heel erg jammer. Ik weet al van mensen die afgehaakt zijn door die stemmingen. Dat publiek kan stemmen over- En normaal beslist de gebiedscommissie daarover, dan had je leuke discussies met de bewoners, met de indieners. Bewoners waren betrokken. En dat heb je nu helemaal niet. Bewoners zeggen ze zijn nu betrokken, maar dat gevoel heb ik totaal niet." (Respondent 21, kandidaat-wijkraadslid, niet gekozen, 64 jaar)

En:

"Dit model dat deugt echt niet en dat, ik durf het te voorspellen, dit gaat niet werken. Voor de kleinere initiatieven misschien wel, maar de rol van de wijkraden daarin is eigenlijk helemaal weggefallen. Behoudens dat je in het wijkakkoord daar nog wat marginale aanvullingen, randvoorwaarden kan invullen, maar die rol is er niet. En ook het budget waarover de wijkraad kan beschikken dat is er eigenlijk niet, want dat is niet aan de wijkraad toebedeeld. Dus echt de mogelijkheden voor de wijkraad die behelzen niet meer dan het maken van ongevroegde adviezen." (Respondent 12, 72 jaar)

Verschillende wijkraadsleden ervaren het als belemmerend dat er veel mensen van politieke partijen in de wijkraad zitten: *"De wijkraad is te politiek"* waardoor *"mensen vasthouden aan 'hun hokjes'".* Zij benadrukken dat wijkraadsleden er in de eerste plaats voor de wijk zijn en dat het belang van de wijk centraal zou moeten staan:

"Nou, en er is niks mis met politiek, moeten zij allemaal gewoon zelf weten. Maar de wijkraad is er voor de burgers, voor de bewoners van (naam Rotterdamse wijk) en niet voor het politieke gekrakeel." (Respondent 1, 64 jaar)

En:

"Sowieso vind ik dat in een wijkraad moet een partij niet per se voorkomen want je doet het voor een wijk, niet voor een partij en voor de rest ben ik zeshien en heb ik nog niet echt het gevoel dat ik me thuis voel bij een partij, dus daarom ben ik onafhankelijk." (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

Sommige wijkraadsleden zijn wel lid van een politieke partij, maar stellen zich toch onafhankelijk kandidaat:

"Ja, want ik wil eigenlijk dat mensen me kiezen voor waar ik voor sta. En dan kan ik dus een stickertje op mijn rug hebben staan van (naam politieke partij), dat is dan mijn basis, maar dat moet niet de doorslag geven. En wat ik nu begrepen heb vanuit het afscheid die we hebben gekregen van de gebiedscommissie, dat gewoon zeventig procent van de oude hap-en dat is niet onrespectvol- die zit er weer in. Dus je hebt dertig procent nieuwe instroom en dan denk ik, heb je dan bereikt wat je hebt willen bereiken daarmee?" (Respondent 19, 61 jaar, niet gekozen)

Een enkeling vindt de wijkraad niet politiek genoeg. De wijkraadsleden zouden allemaal bij een politieke partij moeten horen:

"Nee, ik ben zelf een liefhebber van de politiek. Dus ik ben ook van mening dat de wijkraad meer politiek gedreven moet zijn dan bewoners gedreven. En dat vinden sommigen dan weer niet. Maar ik ben gewoon van het debat. En wat je nu ziet, is dat er ook mensen zijn die de buurtmoeder en buurtvader zijn. Die hebben heel veel te zeggen, maar uiteindelijk heeft het verder geen waarde of is het niet realistisch." (Respondent 14, 34 jaar)

En:

"Wil je wat doen voor de samenleving? Dan moet je lid worden van een politieke partij. Als ik wil gaan voetballen en ik wil competitie spelen..." (Respondent 4, 72 jaar, wijkraadslid)

Timing van de campagne

Verschillende wijkraadsleden vinden dat de campagne te laat is gestart:

“En ja, het enigste wat ze dan misschien zouden kunnen doen, is het nog iets eerder beginnen met het werven van kandidaten. Want dat hebben ze dan zoals gezegd nu de laatste twee weken extra aangehouden, omdat zich toch nog wel heel weinig mensen hadden aangemeld. Dus wellicht zouden ze eerder ermee kunnen beginnen, zeg maar. Waardoor je dus ook ja, niet aan het einde nog heel veel moet doen om kandidaten binnen te halen, zeg maar.” (Respondent 9, wijkraadslid, 65 jaar)

En:

“Veel te laat is die campagne opgestart. Ik geloof dat het drie of vier weken van tevoren was. Maar ik kan het mis hebben. Dan denk ik, zo werkt dat niet.” (Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

Rol van gebiedscommissies

Sommige (kandidaat)wijkraadsleden die al eerder zitting hadden in de gebiedscommissie voelen zich buitengesloten van de campagne:

Je moet mensen kunnen benaderen of als gebiedscommissie had je daar een rol in kunnen spelen. Ik vind het ook jammer dat ze ook in heel die uiting naar buiten toe, die gebiedscommissie niet gebruikt hebben. Die zijn daar helemaal totaal niet in betrokken geweest.” (Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

De campagneboodschap: wat is een wijkraad?

Veel wijkraadsleden geven aan dat het tijdens de campagne, maar ook daarna, nog onduidelijk is waar de verkiezingen voor de wijkraden om gaan. De gemeente zou aan Rotterdammers beter hebben moeten uitleggen waar de wijkraad voor is en wat ze aan de wijkraad kunnen hebben. Verschillende wijkraadsleden vinden dit voor henzelf niet duidelijk en vrezen dat het voor andere Rotterdammers helemaal niet duidelijk is. Vooral de jongere wijkraadsleden hebben nog geen duidelijk beeld:

“Nee, het was voor mij nog niet helemaal duidelijk. Het was wel algemeen natuurlijk van, wijkraad dit en wijkraad zo, maar het was voor mij niet per se duidelijk wat het mooie nou aan de wijkraad is en waarom je daaraan mee zou willen doen.” (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

En:

“Nou, ja, ik dacht gewoon ongeveer dat het een beetje hetzelfde was als de gebiedscommissie, maar dan gewoon ik denk wel wat minder of zo. Want als er kinderen inzitten, kinderen mogen natuurlijk niet echt hele grote beslissingen maken. Dus ja, gewoon dat je over dingen in de wijk mocht meebeslissen.” (Respondent 23, 16 jaar, niet gekozen)

En:

“Het ding is dat volgens mij heel veel mensen niet precies begrepen wat de wijkraden waren. Alleen toch werd het wel heel duidelijk gepromoot.” (Respondent 16, wijkraadslid, 19 jaar)

En:

“Wat voor de wijkraad meespeelt, was dat het fenomeen, en dat geldt ook nog wel een beetje voor de gebiedscommissies hoor, te onbekend is. Het was te onbekend. En er zijn als je spreekt met mensen hier nog heel veel die het nog steeds hebben over de deelgemeente.” (Respondent 12, 72 jaar)

Een aantal respondenten geeft tips die kunnen worden gebruikt voor uitleg over de wijkraden bij een volgende wijkraadverkiezing:

“Had een apart krantje uitgebracht. Een krant die huis-aan-huis bezorgd werd waarin duidelijk werd dat we geen deelgemeentes meer hebben, dat nu de gebiedscommissies weer afgeschaft worden en dat we een wijkraad krijgen en wat de bewoners daarin hadden kunnen betekenen.” (Respondent 21, 64 jaar, niet gekozen)

En:

"Veel meer sowieso informatie geven aan mensen over wat de wijkraad nou is en wat je ermee kan. En toch veel meer gaan kijken naar verschillende doelgroepen en hoe gaan we die dan bereiken? En wat meer gericht per wijk dan." (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

Een andere respondent vindt dat niet gewacht kan worden tot de aanloop naar de volgende verkiezingen met aan de stad duidelijk maken wat de wijkraden zijn en (kunnen) doen:

"De komende vier jaar moet de wijkraad en de gemeente zorgen dat bewoners voelen dat als ze meedenken dat dat ook iets oplevert. En daar zal je de campagne mee in moeten gaan. Dat moet je eerder doen dan andere jaren is gebeurd. Daar moet je met name de lokale netwerken voor gebruiken. Dus in de zin van wijkraad. En dat moet je vooral ook a-politiek doen. Want dat is echt het belangrijkste." (Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

De campagneboodschap: Doe mee en stel je beschikbaar

De jongere kandidaten voelden zich aangesproken door de brief en het filmpje waarin de burgemeester zich tot hen richtte. Zij zijn vaak al langer maatschappelijk actief en politiek bewust. Zij zijn, in tegenstelling tot de andere wijkraadsleden, minder kritisch ten aanzien van het nieuwe bestuursmodel. Opvallend is dat van bijna alle jongeren die aan de verkiezingen hebben meegedaan- zes jongeren onder de 20 jaar- een ouder politiek actief is, bij de gemeente werkt of een bestuursfunctie heeft en hen heeft aangemoedigd. Een jongere vertelt:

"Ja, op zich vind ik wel dat ze het goed hebben gedaan met die brief natuurlijk, want dat krijgt iedereen gewoon thuis en dat is ook heel direct. Maar aan de andere kant denk ik dat als mijn vader er niet nog een keer op had gewezen van, moet je daar niet echt even naar kijken, dat heel veel jongeren gewoon denken van, nou- nu praat ik even vanuit jongeren- nou, waarom zou je? Dus dat er al iets meer ook al in de brief zou moeten staan van wat je dan precies gaat doen en waarom." (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

En:

"Nou, mijn moeder die doet het al heel lang en al sinds dat ik klein ben, ga ik mee en ben ik bij vergaderingen geweest en allemaal dat soort dingen. Dus toen dacht ik van ja, nu kan ik het ook wel, want ik heb heel veel gezien dus, ja." (Respondent 23, 16 jaar, niet gekozen)

De wijkraadsleden, vooral de jongeren onder hen, merken wel op dat de wijkraad nog niet erg divers is:

"Dat zie je ook weer terug in de wijkraad, ik ben de enige allochtoon van de zeven wijkraadsleden. En dat vind ik toch wel een kwalijke zaak, dat ik dan als een jong meisje de enige vertegenwoordiging ben van de hele allochtone community in de wijk, want ik vertegenwoordig niet die hele community." (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

Sommige jongeren ervaren het als lastig om mee te praten in een vergadering met ervaren wijkraadsleden:

"Dus het is wel heel vaak gaat het dan meteen ergens op in zonder dat ik dan weet waar we het nou eigenlijk over hebben. Dus ik merk wel dat ik dat elke keer wel even moet vragen en dat heb ik toen ook wel gezegd van, ik weet het gewoon nog niet dus je moet echt eerst even- Althans, als je wil dat ik erover mee kan praten- dan moet eerst even gezegd worden wat het begin is." (Respondent 5, wijkraadslid 17 jaar)

Wijze van campagnevoering

De wijkraadsleden zijn kritisch over de gemeentelijke manier van campagne voeren. Zij vinden dat de communicatie vanuit de gemeente te veel digitaal wordt gevoerd en dat er te weinig persoonlijk contact wordt gezocht in de wijken. Digitale informatie is soms moeilijk te vinden, zeker voor mensen die digitaal minder vaardig zijn:

"Ik heb toch wel gemerkt dat ja, toch nog een redelijk aantal mensen zeg maar niet echt digitaal onderlegd zijn. Ze vaak geen internet hebben of een smartphone of weet je wel dat soort dingen. Ja, en die missen dan toch een hoop informatie denk ik. Kijk, ik zit al dertig, veertig jaar op internet. Zolang internet bestaat, zit ik al op internet bij wijze van spreken. Dus ik ben digitaal aardig onderlegd. Maar ik kan me voorstellen dat als je dat dus niet bent dat je dan ook wel informatie ook misloopt, zeg maar. Alles gaat tegenwoordig steeds meer digitaal, hè." (Respondent 9, wijkraadslid, 65 jaar)

Voor (kandidaat)wijkraadsleden verliepen de door de gemeente aangeboden digitale bijeenkomsten om kandidaten te werven niet altijd naar wens. Een respondent vertelt:

"Je kon je aanmelden van, het lijkt me interessant om me verkiesbaar te stellen. Als je je daarvoor aanmeldde, kreeg je mailtjes van, je kan online webinars, zo'n onlinebijeenkomst bijwonen, waar dan mensen van de gemeente zitten en dan kan je je vragen stellen en mensen van de gemeente beantwoorden die vragen. Ik ben daar dus heen gegaan want ik dacht, vind ik wel interessant en ik heb wel een paar vragen. Maar dan zat je daar dus met heel veel mensen en mensen waren niet echt aan het opletten. Ze waren met hun eigen vragen, als ze die konden stellen, dan vonden ze dat belangrijk, maar verder luisterden ze dan niet. Maar dan was dus het gevolg dat je tien keer dezelfde vraag hoorde en ook zo'n simpele vraag die dan de hele tijd terugkwam. En de gemeentemensen die zelf niet eens die vragen konden beantwoorden. Dus ik vond dat echt heel onhandig." (Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar).

Wijkraadsleden vinden het belangrijk dat politiek en gemeente meer zelf de wijk in gaan: we vinden u, burger, als gemeente belangrijk en komen daarom naar u toe om met u in gesprek te gaan. Dat gebeurt nu te weinig:

"Je moet dat veel zorgvuldiger brengen en niet digitaal. Je moet de wijk intrekken, je moet de mensen naar je toe trekken. En je moet aansluiten bij mensen. Als ze hier met veertig man in een zaal zitten te bingoën, dan moet je daar komen. En dan moet je niet zeggen, ik organiseer een middag, je kan komen

met je vragen. Dan komt er niemand." (Respondent 11, wijkraadslid, 55 jaar)

En:

"Het meest symbolisch vond ik wel dat op een maandagmorgen stond [naam wethouder] met een groot potlood op het winkelcentrum, de campagne af te trappen. Maandagmorgen zijn de winkels gesloten." Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

En:

"Maar wil je echt mensen informeren en mensen bereiken, dan moet je echt zelf de wijk in met bijeenkomsten, met avonden of wat dan ook of met doelgroepen, dat wel. Het is hier enigszins gelukt, moet ik zeggen, dat wel. Er zijn, we hebben een heel divers samengestelde wijkraad, waarbij partijpolitiek niet echt een rol speelt. Dat is wel leuk." (Respondent 12, 72 jaar, wijkraadslid)

En:

"Ik denk dat je gewoon dichterbij de mensen moet zijn. Als we hier een wijkmarkt hebben, waarom staat daar geen wijkmanager met een kraam of een statafel? Ik vind dat een supergoed idee. Dan denk ik, ga daar staan, dan ben je zichtbaar. Nu zitten ze ergens in een hub, waar je ze niet ziet, in een hub." (Respondent 19, kandidaat-wijkraadslid, niet gekozen, 61 jaar)

Ook een lid van de voormalige gebiedscommissie in een kleine kern vindt dat persoonlijk contact beter werkt om iemand te enthousiasmeren voor het wijkklidmaatschap. Daarom spreekt hij rechtstreeks iemand uit zijn netwerk aan:

"Er zijn, ik zal maar zeggen, ik moet het echt goed zeggen, er zijn er vier van de negen (wijkraadsleden, LH) nieuw. Eén daarvan zat bij mij al, werkte namens een aantal organisaties als vrijwilliger in (naam organisatie), een jongedame. Die heb ik ook zelf benaderd, of die gezien haar mogelijkheden en haar manier van denken over het dorp, of die zich aan wilde melden. Die heeft dat gedaan, is ook gekozen, dus heel blij mee. Dat is voor het dorp echt een hele goede." (Respondent 11, 55 jaar, wijkraadslid)

3 Kandidaatstelling/registratie kandidaten

Dit hoofdstuk gaat over de periode van kandidaatstelling en registratie van kandidaat-wijkraadsleden van 3 tot 17 januari 2022.

3.1 Tijdlijn

3 Januari 2022 Start kandidaatstelling

Vanaf 3 januari 2022 kunnen bewoners zich laten registreren als kandidaat-wijkraadslid. Er staat een overzicht op Rotterdam.nl/wijkraden van de locaties en tijden waarop kandidaten terecht kunnen. Kandidaten kunnen zich melden bij stadswinkels op wisselende locaties in de stad en op het stadhuis.

Zij worden geacht een ingevuld kandidatenformulier, een geldig identiteitsbewijs en vijf steunbepijgingen van wijkbewoners (inclusief identiteitsbewijs) te overleggen. Ter plekke wordt een foto gemaakt. Kandidaten kunnen vrijwillig een ingevuld formulier voor plaatsvervanging inleveren.

3-7 Januari 2022 Aanmelding van kandidaten komt traag op gang in de eerste week

Er wordt zowel ambtelijk als bestuurlijk gespeculeerd over de oorzaak van de trage aanmelding. Dit kan te maken hebben met de kerstvakantie of met corona, maar er wordt ook gereflecteerd op het verloop van de campagne. Is de campagneboodschap wel overgekomen?

10-17 Januari 2022 Wachtrijen voor registratie van kandidaten

In de tweede week van januari trekt het aantal aanmeldingen enorm aan, waardoor er wachtrijen ontstaan. In de stadswinkels worden bij de registratie papieren dossiers van de kandidaten aangelegd, geordend per wijk. Fotografen maken ter plekke een foto van de kandidaat die wordt aangeleverd bij Verkiezingen. Vervolgens worden onder verantwoordelijkheid van het team

Verkiezingen de dossiers ingevoerd in Mijn.Rotterdam.nl. Daarbij moeten de identiteitsgegevens van de kandidaten en hun referenten worden gecontroleerd in de Basis Registratie Personen: Ondersteunen de referenten echt maar één kandidaat? Wonen zij in dezelfde wijk als de kandidaat?

Om de wachttijden te verkorten worden er praktische oplossingen gezocht:

Het aantal balies voor inschrijving wordt uitgebreid;

Kandidaten mogen zich ook per email aanmelden en hun kandidatuur tot drie dagen na 17 januari officieel maken door zich persoonlijk te melden en de documenten compleet te maken (verzuim herstellen);

Het gegeven dat een burger maar één kandidaat mag ondersteunen, wordt losgelaten, omdat dit noch in de Verordening, noch in het Kiesreglement staat. Een check is dan niet meer nodig.

22 en 23 Januari 2022 Herhaling proces-verbaal

Wanneer de kandidaten geregistreerd zijn, wordt de geldigheid van de kandidatenlijst gecontroleerd. Het Bureau Verkiezingen controleert de persoonlijke gegevens en de documenten van de kandidaten en daarna wordt de lijst officieel vastgesteld met een proces-verbaal. Hierna wordt door middel van loting de volgorde op het verkiezingsformulier vastgesteld. Omdat in de eerste kandidatenlijst fouten zijn gesloten-kandidaten staan niet ingeschreven in de wijk waarvoor zij zich verkiesbaar stellen, sommige namen zijn niet goed gespeld- moeten proces-verbaal en loting in het weekend worden herhaald.

3.2 De ervaringen van de leden van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed bij de kandidaatstelling en registratie?

Taakverdeling bij kandidaatstelling

Leden van de projectorganisatie zijn ontevreden over de organisatie van de kandidaatstelling: de taakverdeling in het proces van registratie is niet helder en de expertise van het team Verkiezingen is te laat betrokken:

“En dan heb je apart de verkiezingsorganisatie. Dat is echt een eigen organisatie met een eigen proces. En daar hebben we wel in afgestemd, maar achteraf gezien, hadden we dat wat eerder moeten doen, scherper en sneller met elkaar moeten afstemmen en moeten doorlopen, hoe loopt dat proces dan precies? En dat is denk ik ook door de tijdsdruk is dat minder efficiënt gegaan.” (Respondent 1, projectorganisatie)

En:

“We hebben echt wel goed samengewerkt, maar dat had nog beter van tevoren uitgelijnd kunnen worden met, welke stapjes hebben we dan allemaal? Wat levert het dan op? Wat voor documenten hebben we dan? Wat moeten we dan bijhouden? Dus daar zijn we ook wel tegenaan gelopen op de momenten dat we al die mensen aan het inschrijven waren.” (Respondent 11, projectorganisatie)

Onvoldoende voorbereid op piekbelasting

Meerdere leden van de projectorganisatie vertellen dat men niet goed is voorbereid op piekdruk bij de registratie van kandidaten:

“Ik werd gebeld, kom helpen. En dat was ook echt een drama, dat mensen echt twee en een half, drie uur hebben moeten wachten voordat ze überhaupt hun formuliertje hebben kunnen invullen en inleveren. En dan merk je ook wel, zie je wel, iedereen komt op het laatste moment. Dus daar moet je gewoon rekening mee houden, dat je dat laatste moment vol capaciteit zit om mensen op te vangen.” (Respondent 11, projectorganisatie)

En:

“Op het eind. Ja, daar zijn alle hens aan dek gezet trouwens, want op het einde stonden mensen dus zelfs in de rij. Dus er zijn zelfs nog mensen te laat geweest om zich in te schrijven. Dus mensen hebben echt nummertjes moeten trekken.” (Respondent 6, projectorganisatie)

Maar het gevoel samen een grote klus geklaard te hebben geeft ook veel plezier:

“En wat ik ook wel wil zeggen, is dat ik het wel allemaal heel leuk vond hoor, ondanks alle verbeterpunten en doorgehaalde nachten. Het was wel- We deden het wel met elkaar, dus het was wel echt gezellig, dus dat vond ik dan. Dat vind ik ook wel belangrijk om te benoemen.” (Respondent 5, projectorganisatie)

3.3 De ervaringen van de kandidaat-wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed bij de kandidaatstelling en registratie?

De informatie over de kandidaatstelling

De wijkraadsleden denken verschillend over de beschikbare informatie over de kandidaatstelling. Voor de één is het volkomen duidelijk:

“Het formulier was in principe eigenlijk gewoon heel duidelijk. Want er stond gewoon op wat nodig was. En bijvoorbeeld natuurlijk ook die handtekening die je moest hebben van bewoners en zo, dat was ook wel duidelijk. Gewoon toegelicht, dus in principe, ik heb daar geen problemen aan ondervonden.” (Respondent 16 wijkraadslid, 19 jaar)

Anderen ondervonden problemen. De kandidaat-wijkraadsleden zijn vooral ontevreden over de administratieve kant van het aanmeldproces. Zij hebben moeite met de grote hoeveelheid aan te leveren gegevens:

"Ik begrijp dat dat proces er moet zijn, dat begrijp ik echt, maar ik vind het veel te ingewikkeld. Ik vond dat echt en ik ben er echt handig in. Maar ik vind het niet kunnen. Ik vind het niet kunnen. De hoeveelheid en het gedoe, nee hoor. Ik werd er op een gegeven moment, op een gegeven moment heb ik thuis gezegd, als ik nog één keer een formulier terugkrijg, dan stop ik er alsnog mee." (Respondent 11, wijkraadslid, 55 jaar)

Kandidaten die eerder deel uitmaakten van de gebiedscommissie weten makkelijker aan informatie te komen:

"Ja en omdat ik natuurlijk ook kon terugvallen op mijn collega's uit de gebiedscommissie, maar ook op de ambtelijke ondersteuning vanuit de gebiedscommissie. Dus ik mocht, had ik een vraag, dan kon ik hem ook via die weg gewoon stellen." (Respondent 12, 72 jaar, wijkraad)

Bij de registratie was privacy niet altijd gegarandeerd:

"We hebben een brief gehad, die blonk niet uit in duidelijkheid, want ik weet nog op een gegeven moment, het ging om één formulier, geloof ik. Toen heb ik de gebiedsmanager toen nog gebeld. Die heeft nog navraag gedaan en uiteindelijk heb ik wat mensen geholpen met stukken in te leveren en dat ging uiteindelijk wel redelijk. Het was een beetje knullig dat het in het openbaar ging allemaal. In de stadswinkel, aan het loket. Waar iemand anders gewoon naast zat. Maar goed." (Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

Wachtrijen

Kandidaat-wijkraadsleden worden geconfronteerd met wachtrijen:

"Dus alles bij elkaar nam dat ongeveer een uur per kandidaat in beslag. Nou, als je dan op een bepaalde dag twintig kandidaten hebt die formulieren willen inleveren ja, dan zit je daar een paar uur te wachten tot je aan de beurt bent bij wijze van spreken. En dat vond ik wel niet zo netjes. Mensen moeten er soms ook vrij voor nemen om dat in te leveren." (Respondent 9, wijkraadslid, 65 jaar)

En:

"Ik merkte wel toen ik daar aankwam om mijn papieren in te leveren, moest ik sowieso echt twee uur wachten of zo." (Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar)

4 Persoonlijke campagne van de kandidaat-wijkraadsleden-januari 2022

Dit hoofdstuk gaat over (de ondersteuning van) de campagne van de kandidaat-wijkraadsleden van 17 januari tot 22 maart 2022.

4.1 Tijdlijn

Toolbox

Alle kandidaat-wijkraadsleden wordt een toolbox en een budget ter beschikking gesteld, zodat zij zelf campagne kunnen voeren. De toolbox bevat onder andere een format voor het maken van flyers en een poster. Er worden (online) bijeenkomsten georganiseerd voor het gebruik van het promotiemateriaal en er staan ook handleidingen op [Mijn Rotterdam.nl](https://mijn.rotterdam.nl). De gedachte achter de toolbox en het budget is dat alle kandidaten daarmee in staat gesteld worden om campagne te voeren.

[Mijn.Rotterdam.nl](https://mijn.rotterdam.nl)

De kandidaten die zijn geregistreerd krijgen een mail met een eenmalige link toegestuurd zodat zij zich kunnen voorstellen op [Mijn.Rotterdam.nl](https://mijn.rotterdam.nl). Zij kunnen zich voorstellen aan de hand van drie vragen, o.a. Wat is je favoriete plek in de wijk? De antwoorden worden met een foto van de kandidaat op de website geplaatst.

Foto's

Bij de kandidaatstelling op locatie worden alle kandidaten door een professionele fotograaf gefotografeerd. De foto's kunnen door de kandidaten worden gebruikt om zich voor te stellen op [Mijn Rotterdam.nl](https://mijn.rotterdam.nl).

Sommige kandidaten willen de profielfoto gebruiken voor hun campagne. Hoewel dit op voorhand niet is ingecalculeerd, besluit men de foto aan alle kandidaten ter beschikking te stellen.

4.2 De ervaringen van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed tijdens de persoonlijke campagne?

De leden van de projectorganisatie zijn van mening dat door de terbeschikkingstelling van een toolbox en budget alle kandidaten de mogelijkheid krijgen om persoonlijk campagne te voeren, al had de ondersteuning bij het gebruik nog wel wat beter gekund:

"Dus ik denk dat dat in de basis heel goed is, want dan krijgen ze gewoon allemaal hetzelfde aangeboden, dan kunnen ze zelf kiezen, daar doe ik aan mee, ja of nee. Dus dat is, volgens mij, heel goed. En wat wel een leerpunt is, is de praktische uitwerking. Dus hoe makkelijk is het om zo'n flyer te maken? En hoe ondersteunen we ze erbij? Dat je denkt, dat hadden we misschien nog wel iets meer kunnen testen aan de voorkant. Maar goed, dat is allemaal wel gerepareerd." (Respondent 11, projectorganisatie)

Er komen allerlei vragen over het gebruik van de toolbox, maar ook veel klachten, bijvoorbeeld over het gebruik van de foto's, gemaakt bij de kandidaatstelling:

"Mensen wisten niet dat er een foto gemaakt werd. En die foto die is vervolgens gebruikt voor de hele campagne. Dus die werd op de website geplaatst en die werd op die billboards in de wijk gezet. Mensen kwamen uit bed gerold en die dachten, ik ga me even aanmelden. Echt, mensen zijn pislink geworden omdat ze dus op de foto moesten terwijl ze dat niet wisten. Dus hun haar zat niet goed en ze hadden niet de goede kleding aan. Echt, je wil het niet weten. Tot aan het punt dat mensen zeiden, ik wil me terugtrekken want ik wil absoluut niet dat die foto gebruikt wordt. Volgens mij is dat uiteindelijk

niet echt gebeurd, maar er zijn wel mailtjes over geweest in ieder geval.” (Respondent 2, projectorganisatie)

En er komen klachten over het format voor de presentatie van kandidaten op Mijn Rotterdam:

“En er was ook een groep, die laat dan blijken dat ze vinden dat we het niet goed doen. Dus die zijn kritisch op bijvoorbeeld de vragen (voor de profiel-schets op Mijn Rotterdam, LH), van wat zijn dit voor onzinnige vragen en waarom zo kort? En het duurt te lang met de posters en waarom word ik niet goed geïnformeerd? Dus we waren ook wel de klachtenlijn, die probeer je natuurlijk ook zo goed mogelijk van een antwoord te voorzien en ook de kritische geluiden naar Wijk aan Zet door te zetten.” (Respondent 7, projectorganisatie)

Sommige kandidaten willen bij hun profiel op Mijn Rotterdam hun eigen tekst invoeren. In het format is hiervoor echter geen ruimte.

4.3 De ervaringen van de kandidaat-wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed tijdens de persoonlijke campagne?

Wijze van campagne voeren

De kandidaten voeren op verschillende manieren campagne: online: met zelfgemaakte filmpjes en posts via Facebook of Instagram en offline via posters, flyers, op straat, via de wijkkrant, via mond-tot-mond reclame of via een lokaal georganiseerd wijkdebat. Niet alle wijkraadsleden hebben online campagne gevoerd. Ook onder de jongere wijkraadsleden voerde niet iedereen online campagne.

Ondersteuning door de gemeente bij de campagnevoering

Sommige kandidaten uitten kritiek op de ondersteuning van de gemeente bij het campagnevoeren, zoals op de drie vragen om zich voor te stellen op Mijn.Rotterdam.nl en op de informatievoorziening:

“Ja, ik vond de invulling van, op een gegeven ogenblik werd je digitaal kandidaat en dan vroegen ze een aantal vragen van- Vijf vragen en één daarvan was, wat is je favoriete plek in je wijk? Dat vond ik dan wel leuk. Ik moet wel zeggen dat ik het wel- Ik heb er wel even over gedaan voordat het erin stond, omdat het over het besturingsmechanisme niet zo- Maar ik ben niet iemand die hele dagen achter computers zit en daarmee bezig is. Ik heb daar wel even op moeten zweten, net zoals Mijn Rotterdam en stemmen.” (Respondent 19, kandidaat-wijkraadslid, niet gekozen 61 jaar)

Er worden suggesties gedaan voor betere ondersteuning door de gemeente bij de persoonlijke campagne.

“Ja, nou voor mij was de campagne vanuit de gemeente niet heel erg nodig, maar ik kan me voorstellen dat dat voor heel veel anderen echt belangrijk is. Want heel veel mensen weten niet hoe ze campagne moeten voeren en hebben ook geen idee waar ze moeten beginnen. Dus ja, ik weet niet, op een of andere manier gewoon het te vergemakkelijken, dat proces van die posters en flyers en zo en toch wat meer mensen erop aanstellen, misschien per wijk of zo. Ja, want nu, ik weet niet hoeveel mensen daar verantwoordelijk voor zijn, maar gewoon wat meer onderverdelen of zo” (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

En:

“Nou misschien niet eens een toolbox geven, maar gewoon een soort van cursus of een onlinefilmpje of zo, dat je gewoon op een rijtje zet wat de opties zijn, hoe je je campagne kan voeren.” (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

Een wijkraadslid benoemt dat zij het fijn zou vinden als er een openbare digitale plek was waar alle wijkraadskandidaten campagne kunnen voeren. Het wijkraadslid had behoefte aan een zogenaamd digitaal participatieplatform per wijk:

“Dus toen dacht ik nou, lieve gemeente, verzin iets. Maak per wijk ook een digitaal platform.” (Respondent 1, wijkraadslid 64 jaar)

De terbeschikkingstelling van de toolbox

Sommige kandidaten vinden dat terbeschikkingstelling van campagnemateriaal door de gemeente niet nodig is. Vooral kandidaten uit de kleine kernen vinden dat kandidaten j in plaats van posters op te hangen naar de bewoners toe moeten gaan:

“Je hebt mensen nodig die in de gemeenschap staan. Die staan er al of die komen er. Die laten zich horen. Die gaan naar de groepen toe, waar ze iets voor betekenen. Heb je helemaal geen biljetten en andere zooi voor nodig.” (Respondent 11, 55 jaar, wijkraadslid)

En:

“Dat heb ik zojuist ook al gezegd, kijk naar die kleine dorpen. En daar moet je een andere campagne voeren dan wanneer je in de stad campagne voert. Want als jij in een dorp campagne voert, moet je dus gewoon uit je eigen bekendheid, enzovoort. Dus ik ben bij de ouderen geweest, ik ben bij de biljarters geweest, ik ben overal geweest, om het zo maar eventjes te noemen. En dan denk ik, je moet jezelf presenteren, je moet jezelf laten zien en je moet van uit het verleden- en dat kan niet iedereen zeggen, maar ik dan gelukkig wel- het vertrouwen hebben van het dorp.” (Respondent 13, wijkraadslid, 79 jaar,)

Anderen waarderen de toolbox:

“Je kreeg een site en daarop kun je posters en flyers ontwerpen. Dat heb ik ook gedaan en dan volgens mij kreeg je, uit mijn hoofd, vijfhonderd flyers en honderd posters of zo? In ieder geval, het was wel een groot aantal. En die heb ik ook gemaakt. Die flyers die heb ik door de brievenbus gegooid in mijn wijk en de posters heb ik opgehangen op sommige plekken. En ik vond dat echt hartstikke goed gaan, dus daar ben ik wel tevreden over.” (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

En:

“Dat is persoonlijk. Je kon via de toolbox persoonlijk campagnemateriaal maken. Met je fotootje erin, je eigen tekst, kon je flyertjes maken, die kon je dan rondbrengen. En dan kon je inloggen en dat liep volgens mij gewoon prima. En dat bestelde je en dan

werd het keurig netjes bij je thuis afgeleverd.” (Respondent 18, wijkraadslid, 41 jaar)

Een wijkraadslid benoemt dat hij meer campagnegeld had gewild om zichtbaarder te zijn als kandidaat-wijkraadslid op lokale platforms en online.

Het gebruikersgemak van de toolbox

De ervaringen van de kandidaat-wijkraadsleden met het gebruik van de toolbox zijn wisselend. De aangeleverde toolbox werd door de één handig en simpel gevonden en door de ander lastig en onduidelijk:

“Ja, het was echt hartstikke makkelijk. Ik kan me amper voorstellen dat iemand dat niet begreep.” (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

En:

“Dat was niet zo moeilijk, dat was heel simpel.” (Respondent 21, 64 jaar)

Anderen kandidaten kunnen niet uit de voeten met de toolbox en maken daarom hun eigen flyer:

“We kregen informatie en ook een mailtje gestuurd over dat we flyers en posters konden bestellen en dat soort dingen. En dat ging helemaal fout bij mij. En ik had ook nog een paar vrienden van mij die in andere wijken kandidaat stonden en dat ging ook fout. Dus we mochten een eigen flyer via de gemeente samenstellen. Ten eerste was het supermoeilijk om die flyer online in elkaar te zetten. En daarnaast duurde het echt heel lang voor we die binnenkregen. Ik heb die van mij volgens mij ook niet eens meer binnengekregen. Ik heb gewoon een eigen flyer gemaakt.” (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

En:

“Ja, de site die lag er ook af en toe uit en weet ik veel. Gewoon het was niet heel duidelijk voor mij hoe dat allemaal in zijn werk ging. Toen dacht ik van, dan ga ik maar mijn eigen flyer maken.” (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

En:

“Ja, het was, en dan kom ik daar toch weer op terug, toch wel heel erg digitaal ingericht. Ik heb zelf een poging gedaan om uit die toolbox iets te maken van een flyer, dat was één van de mogelijkheden. En zelfs dat leverde mij al problemen op. Ja, terwijl ik digitaal toch wel redelijk vaardig ben, maar dat leverde al problemen op. En het resultaat vond ik, vonden we ook niet echt geweldig, dus vandaar dat we toen besloten hebben om zelf een eigen flyertje te maken.” (Respondent 12, 72 jaar)

En:

“Zelf gemaakt. Want de folder van de gemeente die werkte niet. Daar kon je alleen maar de voorkant van doen en de achterkant de tekst kon je niet bewerken. En daar heb ik overleg over gehad en alle bewerkingsmodules waren uitgezet, omdat dat te ingewikkeld was voor mensen. Dus je kon niet eens een tekst opmaken. Nou, ik bedoel, en dat is dan de hulp die je kan krijgen. Je kan dan posters maken en dan krijg je honderd posters op A4-formaat. Wie hangt nu posters van A4-formaat op.” (Respondent 10, wijkraadslid, 65 jaar)

Ondersteuning door politieke partijen

Veel onafhankelijke kandidaten benadrukken de ongelijkheid tussen kandidaten die aan een politieke partij zijn verbonden en onafhankelijke kandidaten:

“Maar ik merkte dus wel weer heel erg ook toen in die online webinar, of hoe dat ook heet, de onafhankelijke mensen waren daar dus vooral. Die mensen vanuit partijen die krijgen allemaal ondersteuning van hun partij, die hebben mediatraining, allemaal dat soort dingen vanuit zo’n partij. Dat is natuurlijk wel- Dat maakt dat je onafhankelijk wel minder sterk bij zo’n campagne staat. Maar bij mij is het goed uitgepakt.” (Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar)

En:

“Je kreeg een site en daarop kun je posters en flyers ontwerpen. Dat heb ik ook gedaan en dan volgens mij kreeg je, uit mijn hoofd, vijfhonderd flyers en honderd posters of zo? In ieder geval, het was wel een groot aantal. En die heb ik ook gemaakt. Die flyers die heb ik door de brievenbus gegooid in mijn wijk en de posters heb ik opgehangen op sommige

plekken. En ik vond dat echt hartstikke goed gaan, dus daar ben ik wel tevreden over. Het is natuurlijk alleen jammer, maar dat is niet per se fout van de gemeente, maar dat mijn bordje niet zo groot opvalt in vergelijking met die gigantische borden van bijvoorbeeld (naam politieke partij).” (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

En:

“Uit de politiek. Die hebben meer geld. Ik bedoel, ze stonden bij mij met een kraam voor de gemeenteraadsverkiezingen, vier, vijf politieke partijen bij het (naam plein). Daar gaan natuurlijk de wijkraadsleden omheen hangen. Die hebben meer geld, die hebben meer invloed, die kunnen je makkelijker bestoken. En ik ben echt een goed verliezer hoor, maar die zijn gewoon echt wel in het voordeel qua partijkas, qua mogelijkheden, qua alles.” (Respondent 20, 62 jaar, niet gekozen)

Ongelijkheid tussen ‘oudgedienden’ en nieuwe kandidaten

Anderen benadrukken de ongelijkheid tussen ‘oudgedienden’, leden van voormalige gebiedscommissies, wijkraden en wijkcomités en nieuwe kandidaten.

Vooraf het feit dat er campagne filmpjes van kandidaat-wijkraadsleden op de facebookpagina van de bestaande wijkraad (eerdere pilotwijk) werden geplaatst, zorgde ervoor dat nieuwe kandidaten zich benadeeld voelden:

“En ik zat natuurlijk in de wijkraad, dus ik kon ook via de wijkraad-Facebookpagina konden we dingen promoten. En er waren drie mensen die zich herverkiezbaar hadden gesteld en die gebruikten natuurlijk ook die pagina van Facebook-wijkraad. En dat was dan ook niet eerlijk.” (Respondent 1, wijkraadslid, 64 jaar)

En:

"Ik zou ook zeggen, let erop dat de gevestigde wijk-raden slash gebiedscommissies ver afstand houden van de campagne en niet bijvoorbeeld hun reguliere momenten gebruiken om campagne te voeren. Want dat is bij ons gebeurd en dat vind ik echt niet kunnen."(Respondent 15, wijkraadslid, 31 jaar)

Integer campagnevoeren

Kandidaat-wijkraadsliden noemen verschillende voorbeelden van niet-integere campagnevoering:

"Ja, ik hoorde later ook dat iemand anders nog alle-maal posters nog weg had gehaald van andere men-sen en zo. Dus dat vond ik wel echt dat ik dacht van, raar."(Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar)

En:

"En het grappige was dat er ook, dat vond ik dan wel weer triest, er werden dus flyers weggehaald en posters en er werden ook teksten bij gezet bij som-mige mensen. En dan denk ik, ik ben er heel goed genadig van afgekomen. Wie het dan doet, doet het, maar bij mij hadden ze ook zo kringetjes eronder ge-zet en kruisjes en bij anderen hadden ze bliksem-schichten en nazikruizen."(Respondent 19, kandi-daat-wijkraadslid, niet gekozen, 61 jaar)

Enkele kandidaten wijzen op (het risico van) dreig-ing met fysiek of digitaal geweld tijdens de cam-pagne of bij lidmaatschap van de wijkraad:

"Gewoon als je minderjarig bent en je stelt je ver-kiesbaar voor de wijkraad, misschien dat je dan van tevoren bijvoorbeeld een soort waarschuwing krijgt of zo. Ja, niet per se een waarschuwing, maar ge-woon. Bijvoorbeeld ik heb één van mijn posters op school gehangen, omdat ik bijvoorbeeld trots was. En iemand heeft er een beetje een slecht woord op-geschreven. En dan ja, gewoon dat als je je verkies-baar stelt voor de wijkraad dat je altijd slechte reac-ties kan verwachten vooral als je ook op internet wordt gepost."(Respondent 23, kandidaat-wijk-raadslid, niet gekozen, 16 jaar)

En:

"We lezen over burgemeesters, wethouders en ge-meenteraadsliden, landelijk, die al tegenwoordig af en toe bedreigd worden. De wereld is een beetje gek aan het worden natuurlijk. Maar als je dadelijk in de wijkraad, als je dadelijk omdat er iemand op je heeft gestemd maar die is niet tevreden omdat je dat speeltuintje niet voor elkaar hebt gekregen, dat is niet goed."(Respondent 20, 62 jaar, wijkraadslid, niet gekozen)

5 Benoeming wijkraadsleden en installatie wijkraden op 20 april 2022

5.1 Tijdslijn

16 Maart 2022-Gemeenteraads- en wijkraadsverkiezingen

23 Maart 2022-Uitslag van de verkiezingen op 23 maart 2022

De uitslag van de verkiezingen wordt vastgesteld met een proces-verbaal.

23 Maart 2022-Versturen van een brief aan gekozen wijkraadsleden om hen te attenderen op de benodigheden voor de dossieropbouw

Na bekendmaking van de verkiezingsuitslag hebben kandidaten tien dagen om het formulier 'aanmelding benoeming' in te leveren en drie weken voor het inleveren van een VOG. Daarnaast wordt een overzicht van nevenfuncties gevraagd.

Dossieropbouw en check integriteit

Voorafgaand aan de installatie van de wijkraadsleden controleert het juridische team van het Bureau Gemeentesecretaris of alle dossiers compleet zijn en worden de gekozen kandidaten gescreend op nevenfuncties (toetsing op basis van de Verordening Wijkraden).

Wanneer kandidaten hun dossier nog niet hebben gecompliceerd, spreken wijkraadscoördinatoren hen hierop aan.

Bijeenkomst van de Commissie voor Verkiezingsaangelegenheden

Deze commissie geeft goedkeuring aan de lijst van te installeren wijkraadsleden.

14 April 2022-Versturen van de uitnodigingen voor de installatieceremonie

Corona-Raadsvragen

Ondanks corona is er geen plan voor een installatieceremonie met publiek voorhanden. Naar aanleiding van raadsvragen wordt geregeld dat publiek de ceremonie op locatie via een scherm kan volgen.

20 April 2022- Beëdiging wijkraadsleden

In verband met corona wordt de installatie voltrokken in twee tijdvakken.

Wijkraadsleden zonder VOG kunnen niet beëdigd worden, maar mogen wel bij de ceremonie aanwezig zijn. Deze boodschap is echter niet actief uitgedragen.

20 April 2022- Eerste vergadering wijkraden

Op de dag van de installatie vergaderen de 39 wijkraden voor het eerst. Tijdens die vergadering kiezen de wijkraden hun voorzitter.

5.2 De ervaringen van de projectorganisatie: wat ging er goed en minder goed bij de installatie van de wijkraden?

Werkdruk

De fase van dossieropbouw en check integriteit is erg arbeidsintensief en kost meer tijd dan verwacht:

“En wat ik ondertussen wel wil zeggen, waar wij heel veel aan gehad hebben in het proces, is de wijk-raadscoördinator. Alles is natuurlijk keer 291, dus ik had heel eertlijk gezegd wel een beetje onderschat hoeveel verwerkingstijd dat zou kosten om die dossiers ook helemaal compleet te krijgen. Wat ik ook merkte, we zaten daar met zijn drieën. Als je eenmaal midden in het proces zit, is het best wel lastig om iemand nog op de hoogte te stellen van alle dingen, dus doe je het uiteindelijk met zijn drieën. Ik denk dat in de toekomst drie niet afdoende is.” (Respondent 5, projectorganisatie)

Een lid van de projectorganisatie wijst op de enorme hoeveelheid informatie die in de aanloop naar de benoeming en installatie aan de kandidaat-wijkraadsleden moet worden overgebracht. Persoonlijk contact en duidelijke taal zijn daarin helpend:

“Ja, even kijken hoor. Ik denk dat het persoonlijk contact dus heel belangrijk is, want ik denk dat dat dus met die wijkraadscoördinatoren wel redelijk goed is gegaan, in ieder geval in het laatste stukje van het proces. Ik denk dat dat sowieso een aandachtspunt is hoor, het stukje duidelijke taal naar buiten toe. En naar binnen toe vooral heel duidelijk toch wel echt de proceseigenaren benoemen.” (Respondent 5, projectorganisatie)

Regelgeving wijkraden

Een lid van de projectorganisatie vindt dat onderhavig onderzoek niet alleen over het uitvoeringsproces van de voorbereiding van de verkiezing wijkraden zou moeten gaan, maar ook over de meer principiële besluiten die genomen zijn bij het vaststellen van de Verordening en het Kiesreglement, zoals bijvoorbeeld wel/geen VOG en de ondersteuning van kandidaten door vijf personen:

“Dat we gewoon weleens een keer goed onze regelgeving uitpluizen.” (Respondent 9, projectorganisatie)

5.3 De ervaringen van de wijkraadsleden: wat ging er goed en minder goed bij de installatie van de wijkraden?

Op de avond van de beëdiging konden de kandidaten een iPad ophalen, vooraf hadden zij nog allerlei papierwerk te doen. Dit had beter en eerder gecommuniceerd kunnen worden:

“En misschien wel beter communiceren dat je je papierwerk gedaan moet hebben voordat je daar komt, want heel veel mensen hadden dat niet gedaan. En ik wist daar ook niets van en toen moest ik dat ter plekke nog doen. En dat nam best wel veel tijd in beslag” (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

“Toen ging ik formulieren inleveren op het moment van die installatie, want dat wilden ze allemaal tegelijk. Je moest èn geïnstalleerd worden èn je papieren inleveren èn je iPad ophalen. En bij dat papieren inleveren was het dus zo van, je mist een formulier, dus ik kreeg dat formulier. Dus ik krijg random dat formulier voor mijn neus met dus iets van opting-in. Geen idee, nooit van gehoord. Als je dat googelt, krijg je een of ander vaag- En daar kan je dus niks mee. Dus dat bijvoorbeeld, dat is natuurlijk heel raar.” (Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar)

En:

“En er was ook nog onduidelijkheid over er kwamen mensen, dan hadden ze daar tafeltjes neergezet, er was grote onduidelijkheid over, je moest een legitimatiebewijs bij je hebben. Nou moet je dat altijd bij je hebben. Je moest een kopie inleveren. Ik wist het ook niet. Schijnbaar had ik ook niet goed gelezen, denk ik dan. Maar dat was schering en inslag. En dan moest iemand vanaf dat tafeltje moest met jouw legitimatiebewijs weg, die moest naar de andere kant van de burgerzaal, een scan maken. Nou dan een paar minuten later kwamen ze terug en dan hadden ze vier legitimatiebewijzen en dan, ja.” (Respondent 8, wijkraadslid, 60 jaar)

Voor het ene wijkraadslid was de bijeenkomst te druk en was het onduidelijk waar je moest zijn:

"Het was echt superdruk. En je werd dan per wijkraad waren de tafels waar je je moest aanmelden. Maar het stond superonduidelijk aangegeven, want er stond dan onderaan de tafel, een bordje hing er, maar het was superdruk, dus je zag dat niet vanuit de verte. Dan moet je helemaal langs alle tafels gaan en dan kijk je waar jouw wijkraad stond en dat was wel slecht georganiseerd." (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

Een ander had daar geen last van:

"Als iedereen binnen de eerste vijf minuten naar zo'n tafeltje rent, dan is het druk, maar als je gewoon even wacht, dan kan je gewoon op een rustig momentje, kan je je iPadje meenemen." (Respondent 15, wijkraadslid, 31 jaar)

VOG

Sommige wijkraadsleden vinden dat de VOG beter eerder aangevraagd had kunnen worden:

"Nee, dus dat vond ik wel raar dat je dan pas je VOG en- Want dan heb je al die stemmen al gekregen. Dus stel je zou dan toch geen VOG hebben, is een beetje omgekeerd, maar je moest nog je VOG aanvragen." (Respondent 5, wijkraadslid, 17 jaar)

"Want je moet een VOG overhandigen, dat is leuk, maar op het moment dat je al verkozen bent en dan krijg je dan nog te horen dat je een VOG moet overhandigen, wat heb je daaraan? Dan ben je verkozen en dan krijg je naderhand, krijg je te horen van, maar misschien toch niet." (Respondent 15, wijkraadslid, 31 jaar)

De beëdiging

De beëdiging van de wijkraden in het stadhuis werd door de meeste wijkraadsleden als speciaal en symbolisch ervaren. De avond was goed voorbereid:

"Het ging die avond redelijk vlotjes. En alles werd uitgelegd, hoe, wat, dus ik voelde me prima voorbereid." (Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

Sommigen zijn zenuwachtig, anderen niet:

"Dus op zich ging het dus wel goed. Ik was zelf best wel zenuwachtig, omdat ik de jongste ben en een van de weinige vrouwen in het team. Dus dat vond ik nog wel een soort van lastig of zo. Maar op zich, voor iedereen was het nieuw, dus iedereen was ook zoiets van we gaan het met elkaar doen. En we slepen elkaar erdoorheen." (Respondent 2, wijkraadslid, 19 jaar)

En:

"Ik was niet zenuwachtig, ik vond het wel leuk. We moesten naar Coolsingel natuurlijk, op de Coolsingel kom je niet veel. Ik kom af en toe in de fractiekamer, maar we werden natuurlijk boven in de burgerzaal ontvangen en dan werd je toch een beetje geïnstrueerd wat er je staat te wachten. Ik had me uiteraard helemaal netjes aangekleed, want de burgervader die zou even- Ik vond het hartstikke leuk. Ik vond het echt hartstikke leuk." (Respondent 4, wijkraadslid, 72 jaar)

Veel wijkraadsleden vonden het jammer dat familieleden niet bij de ceremonie aanwezig mochten zijn. Het was hen niet altijd duidelijk dat familieleden op een scherm konden meekijken:

"Het was een vrolijke bijeenkomst. Maar wat voor heel veel mensen jammer was, is dat er eigenlijk geen ruimte was voor familie." (Respondent 10, wijkraadslid, 65 jaar)

"Vond ik niet zo geweldig. Wel geweldig dat ik op het stadhuis mocht komen, maar niet geweldig dat ik geen familie mee mocht nemen (...) erg onpersoonlijk vond ik het." (Respondent 9, wijkraadslid, 65 jaar)

Sommige wijkraadsleden vonden het vreemd dat de eerste openbare vergadering niet in de eigen wijk werd gehouden:

"Het aparte aan die eerste openbare vergadering was dat die niet in onze wijk was. Die was in- Ik durf even niet te zeggen welke wijk dat nou precies is, maar die was niet in onze wijk. Dus dat vond ik wel een beetje apart. Dat was gewoon een locatie die ons is toegewezen, denk ik. Ik heb geen idee waarom dat was maar het was niet onze wijk. Dat vond ik merkwaardig. Geen groot probleem of zo want het was nog maar tien minuten fietsen, maar wel apart dat je dan als wijkraad niet in je eigen wijk zit."(Respondent 3, wijkraadslid, 16 jaar)

6 Conclusies en verbeterpunten

De opdracht voor dit onderzoek komt voort uit de wens om te leren van de ervaringen met de wijkraadsverkiezingen en deze kennis te benutten voor de verbetering van het proces van de organisatie van de wijkraadsverkiezingen. Uit de bereidheid om hun ervaringen te delen tijdens de interviews blijkt deze wens te worden gedeeld door zowel de leden van de projectorganisatie als door de (kandidaat)wijkraadsleden.

Na enkele algemene conclusies komen in dit hoofdstuk de conclusies en de verbeterpunten met betrekking tot de achtereenvolgende deelprocessen aan de orde: de voorbereidende publiekscampagne voor de wijkraadsverkiezingen, de kandidaatstelling/registratie van kandidaat-wijkraadsleden, de persoonlijke campagnes van de kandidaat-wijkraadsleden en de installatie van de wijkraden.

6.1 Conclusies

- Ondanks dat de onderzoeksvragen geen betrekking hebben op de keuze voor een nieuw bestuursmodel, uitten veel wijkraadsleden tijdens het interview hun kritiek hierop. Vooral de wijkraadsleden die al langer actief zijn in een gebiedscommissie, gebiedscomité of wijkraad en de wijkraadsleden van de kleine kernen zijn kritisch over de beperkte invloed van de wijkraad en het ontbreken van bevoegdheid met betrekking tot de bewonersinitiatieven.
- Leden van de projectorganisatie spreken hun waardering uit voor collega's en de prettige samenwerking. Zij ervoeren een grote betrokkenheid: iedereen was bereid extra inzet te leveren wanneer nodig.
- De planning van de organisatie van de wijkraadsverkiezingen is voor verbetering vatbaar meer rekening houden met

riscio's en eventualiteiten, zoals piekdrukke

Conclusies met betrekking tot de voorbereidende publiekscampagne voor de wijkraadsverkiezingen:

- De leden van de projectorganisatie zijn tevreden met het aantal kandidaat wijkraadsleden dat met de campagne gewonnen is. In iedere wijk waren er meer kandidaten dan plekken in de wijkraad, dus in elke wijk viel er voor bewoners iets te kiezen. Een voldoende aantal kandidaat-wijkraadsleden heeft zich niet direct vertaald naar een diverse samenstelling van de wijkraden.
- In campagnetijd is goed samengewerkt tussen Communicatie en de collega's uit de wijken.
- Leden van de projectorganisatie hebben een hoge werkdruk ervaren doordat zij de projecttaken naast hun reguliere werk moesten uitvoeren. Er was beperkte ambtelijke capaciteit beschikbaar.
- Ondanks goede ervaringen met online-contact, zijn veel leden van de projectorganisatie overtuigd van de noodzaak en waarde van persoonlijk contact in campagnetijd om gestelde doelen te behalen. Zij staan voor een dilemma: enerzijds moeten zij zich neutraal opstellen en alle burgers op gelijke wijze benaderen en informeren, anderzijds ervaren zij dat het nodig is om persoonlijk contact te hebben om mensen te kunnen enthousiasmeren om zich verkiesbaar te stellen.
- Zowel de leden van de projectorganisatie als de wijkraadsleden zijn van mening dat de campagne niet voldoende duidelijk heeft gemaakt aan bewoners wat een wijkraad precies is en doet.

- Veel wijkraadsleden vinden dat de wijkraad er in de eerste plaats is om de wijkbelangen te dienen en dat dit het beste kan als de wijkraad een apolitek orgaan is. Een enkeling vindt de wijkraad niet politiek genoeg.
- Veel (kandidaat)wijkraadsleden zijn al jaren actief in hun wijk, in het verenigingsleven, in de buurt, in besturen, in de OR, in het wijkcomité, in de gebiedscommissie of lokale politiek. Dit geldt zowel voor de oudgedienden, de leden van de voormalige gebiedscommissies als voor de nieuwkomers, mensen die voor het eerst zitting hebben in de wijkraad. Opvallend is dat ook de jonge wijkraadsleden, los van hun wijkclimaatschap, al langer maatschappelijk actief zijn.
- De jongeren onder de 20 jaar die hebben meegedaan aan de wijkraadsverkiezingen hebben bijna allemaal een ouder die politiek actief is, werkt bij de gemeente of bestuurlijke ervaring heeft. De campagneboodschap 'Doe mee en stel je verkiesbaar' sprak hen aan, maar het voorbeeld van hun ouders speelde zeker een rol bij hun besluit om zich verkiesbaar te stellen.
- Veel wijkraadsleden, vooral de wijkraadsleden van de kleine kernen, vinden dat de campagne in de eerste plaats in de wijken moet plaatsvinden, dicht bij de mensen, mede omdat lang niet iedereen digitaal vaardig is. Dit is te weinig gebeurd, vinden zij.
- De projectorganisatie is onvoldoende voorbereid op piekbelasting bij de registratie van kandidaten. Hierdoor ontstaan er wachtrijen.
- Sommige kandidaat-wijkraadsleden vinden het proces om zich kandidaat te kunnen stellen duidelijk, anderen hebben moeite met het proces, omdat hen niet duidelijk is welke de achtereenvolgende stappen zijn of vanwege de grote hoeveelheid gegevens die ze moeten aanleveren. Zij ervaren veel last van de "administratieve rompslomp" en de lange wachttijden.
- Kandidaten die eerder deel uitmaakten van de gebiedscommissie weten makkelijker aan informatie over de procedure van kandidaatstelling te komen.

Conclusies met betrekking tot de persoonlijke campagne van de kandidaat-wijkraadsleden:

- De kandidaten voeren op verschillende manieren campagne, via bijv. filmpjes, posts, posters, flyers op straat, wijkkrant en mond-tot-mond reclame. Niet alle wijkraadsleden hebben online campagne gevoerd. Ook onder de jongere wijkraadsleden voerde niet iedereen online campagne;
- De terbeschikkingstelling van een toolbox en budget door de gemeente geeft alle kandidaten de mogelijkheid om persoonlijk campagne te voeren. Leden van de projectorganisatie vinden dat de ondersteuning bij het gebruik nog beter had gekund.
- Onafhankelijk van leeftijd en digitale ervaring wordt de gebruiksvriendelijkheid van de toolbox zeer wisselend ervaren: waar de één moeite heeft met het gebruik van de toolkit, gaat het anderen juist makkelijk af.
- Niet alle kandidaten maken gebruik van de toolbox, meerdere kandidaten maken eigen flyers, filmpjes en posts.

Conclusies met betrekking tot de kandidaatstelling/registratie van kandidaat-wijkraadsleden:

- De achtereenvolgende stappen in het proces van registratie zijn binnen de projectorganisatie onvoldoende duidelijk. Afstemming met de verkiezingsorganisatie heeft te laat plaatsgevonden en de taakverdeling was onduidelijk. Hierdoor zijn er fouten geslopen in de registratie en moest het proces-verbaal ter vaststelling van de kieslijst overgedaan worden.

- De onafhankelijke kandidaten wijzen op ongelijkheid in campagnemogelijkheden tussen kandidaten die aan een politieke partij zijn verbonden en onafhankelijke kandidaten. De politieke kandidaten (lijken te) kunnen rekenen op extra geld, tips en ondersteuning van hun partij.
- Nieuwe kandidaten voelen zich bij de campagne benadeeld ten opzichte van 'oudgedienden' met ervaring: leden van voormalige gebiedscommissies, wijkraadsleden en wijkcomités. Deze laatsten maken bij hun campagne gebruik van reeds bestaande communicatiekanalen of netwerken van de wijkraad.

Conclusies met betrekking tot de beëdiging van de wijkraadsleden:

- Over het algemeen waarderen de wijkraadsleden de bijeenkomst voor de installatie van de wijkraadsleden in het stadhuis. Zij vinden het belangrijk om familieleden bij deze gebeurtenis te betrekken;
- Veel wijkraadsleden ervaren het papierwerk dat voorafgaat aan de beëdiging als belastend;
- De eerste openbare vergadering van de wijkraad wordt niet altijd in de eigen wijk gehouden.

6.2 Verbeterpunten

6.2.1 Algemeen/organisatorisch

Dit onderzoek levert een aantal organisatorische verbeterpunten op:

- Het is van belang om voldoende mensen vrij te spelen voor de organisatie van de wijkraadsverkiezingen en hen tijdelijk te ontheffen van hun reguliere taken. Dit vermindert de werkdruk en de projectmedewerkers kunnen dan tijd en aandacht besteden aan een goede voorbereiding en planning van activiteiten en voor afstemming met collega's betrokken bij aanpalende stappen in het proces. Dit bevordert

een efficiënte organisatie van taken, voldoende bemensing van helpdesk en mailbox, tijdige planning van en uitnodigingen voor voorlichting etc.

- Uitbreiding van de expertise omtrent verkiezingen, het deskundig maken van meer mensen op dit gebied, zodat deze kennis tijdig en zo optimaal mogelijk kan worden benut bij de kandidaatstelling, registratie en installatie van de wijkraadsleden.

6.2.2 Heroverweging regelgeving

Leden van de projectorganisatie gaven aan dat het Kiesreglement een aantal aanwijzingen voor kandidaatstelling omvat die praktische problemen hebben gegeven in de uitvoering. Daarnaast stelden de (kandidaat)wijkraadsleden eerder door het college en de gemeenteraad genomen besluiten regelmatig ter discussie. Het verdient aanbeveling deze punten opnieuw te bekijken en de hiermee gepaard gaande, mogelijk principiële discussie, nogmaals te voeren. Het gaat om de volgende onderwerpen:

- De opgave tot kandidaat kan ook de naam van een instelling, groepering of collectief omvatten die de kandidaat wil vertegenwoordigen (Artikel 10, eerste lid). Dit leidde tot ongelijkheid bij de campagnevoering tussen partijgebonden en ongebonden kandidaat-wijkraadsleden;
- Uit de Basisregistratie Personen moet blijken dat de kandidaat woont in de wijk waarvoor hij/zij zich verkiesbaar stelt (Artikel 10, eerste lid). Dit geeft problemen wanneer een kandidaat zich vanwege een huur- of koopcontract nog niet kan laten registreren in de wijk van kandidaatstelling;
- Aandacht voor privacy bij de registratie en informatieverstrekking hierover aan kandidaten: wat gebeurt er met uw gegevens?
- De kandidaat moet schriftelijke verklaringen, inclusief kopieën van identiteitsbewijzen van tenminste vijf ondersteuners

overleggen (Artikel 10, lid 5). Dit zorgt in de praktijk voor problemen rond privacy (kopieën werden niet ingenomen) en de check van de woonwijk van de vijf ondersteuners kost veel tijd;

- Kandidaatstelling moet persoonlijk plaatsvinden en kandidaten moeten zich daarbij kunnen identificeren (Artikel 10, vierde lid). Wanneer aan deze eis niet is voldaan, kan de kandidaat dit tot drie dagen na de laatste dag van kandidaatstelling herstellen;
- Bij aanvaarding van de benoeming dient een kandidaat-wijkraadslid een VOG te overleggen (Artikel 23, eerste lid);
- Onduidelijkheid met betrekking tot 'tijdelijke plaatsvervangende' bij zwangerschap of ziekte;
- De lengte van de termijn tussen het beëindigen van kandidaatstelling/registratie en de zitting van het centraal stembureau, vanwege de arbeidsintensieve check op alle dossiers;
- De plaatsing van kandidaten op het stembiljet;

Verbeterpunten met betrekking tot de voorbereidende publiekscampagne voor de wijkraadsverkiezingen:

- Een tijdige start van de campagne;
- Meer aandacht voor de campagneboodschap: Wat is een wijkraad?
- Houd bij de campagne rekening met burgers die digitaal minder vaardig zijn;

Verbeterpunten voor de kandidaatstelling/registratie van kandidaat-wijkraadsleden:

- Automatiseren van het registratieproces;
- Anticiperen op drukte tijdens de laatste dagen van de kandidaatstellingsperiode door beschikbaarheid van voldoende medewerkers;
- Plaats kandidaten in een cirkel op het verkiezingsformulier, dit voorkomt bevoorrechting van de bovenste kandidaten op de lijst;

- Vermeld op het stembiljet: de volgorde van kandidaten is door loting vastgesteld;
- Meer aandacht voor privacy tijdens registratie;
- Gebruik duidelijke taal en blijf de juiste personen (afhankelijk van de fase in het proces) betrekken bij de communicatie. Persoonlijk contact werkt goed (zie het voorbeeld van de wijkraadscoördinatoren bij de dossieropbouw: coördinatoren spreken kandidaten rechtstreeks aan op het completeren van hun dossier).

Verbeterpunten voor de persoonlijke campagne kandidaten

- Plannen van activiteiten voor campagne-training van kandidaten en de kandidaten hiervoor op tijd uitnodigen;
- De algemene introductievraag meenemen bij het ontwerpen van het digitale profiel voor Mijn.Rotterdam.nl (kennismaking: Wie ben je?);
- Stel een handboek voor integere campagnevoering voor kandidaat-wijkraadsleden beschikbaar en stel daarbij spelregels vast in verband met het gelijkheidsbeginsel.

Verbeterpunten voor de beëdiging van de wijkraadsleden:

- Uitbreiding van de capaciteit voor dossieropbouw.
- Mogelijkheid bieden voor een naaste (familielid, vriend) om ter plekke aanwezig te zijn bij de beëdiging.

Overige verbeterpunten

- Betrek niet gekozen kandidaten op een andere manier bij de wijk. Zij zijn gemotiveerd om voor hun wijk aan de slag te gaan. Hier zou de gemeente op in kunnen spelen.

Gemeente
Rotterdam